

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Martin Flora

Mendelova univerzita v Brně

Fakulta lesnická a dřevařská

Ochrana přírody a krajiny

- **Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny**
- Zákon č. 16/1997 Sb., podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů
- Zákon č. 115/2000 Sb. o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy
- Dalších celkem cca 2300 prováděcích právních předpisů

Ochrana přírody a krajiny

- **Evropská úmluva o krajině (13/2005 Sb.m.s.)**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Účel zákona

„za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a vytvořit v souladu s právem Evropských společenství v České republice soustavu Natura 2000. Přitom je nutno zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry.“

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Ochrana přírody a krajiny:

vymezená péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny

Zákon o ochraně přírody a krajiny

I. Obecná ochrana přírody

II. Zvláštní ochrana přírody

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Obecná ochrana přírody

1. **územní systémy ekologické stability krajiny,**
2. **významné krajinné prvky,**
3. **obecná ochrana genofondu,**
4. **ochrana dřevin rostoucích mimo les,**
5. **ochrana neživé přírody,**
6. **ochrana krajinného rázu**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Územní systémy ekologické stability krajiny

Vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu

1. Biocentra, biokoridory

- **biocentrum** je biotop nebo soubor biotopů v krajině, který svým stavem a velikostí umožňuje trvalou existenci přirozeného či pozměněného, avšak přírodě blízkého ekosystému
- **biokoridor** je území, které neumožňuje rozhodující části organismů trvalou dlouhodobou existenci, avšak umožňuje jejich migraci mezi biocentry a tím vytváří z oddělených biocenter síť

Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Územní systémy ekologické stability krajiny

Podle významu se ÚSES dělí na místní, regionální a nadregionální

Vymezení místního, regionálního a nadregionálního ÚSES je obsaženo v plánu ÚSES

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Územní systémy ekologické stability krajiny

Plán systému ekologické stability je podkladem pro projekty systému ekologické stability, provádění pozemkových úprav, pro zpracování územně plánovací dokumentace, pro lesní hospodářské plány a pro vodohospodářské a jiné dokumenty ochrany a obnovy krajiny.

Plán systému ekologické stability a projekt systému ekologické stability schvalují příslušné orgány územního plánování v územně plánovací dokumentaci nebo v územním rozhodnutí

Plány i projekty ÚSES zpracovávají odborně způsobilé osoby.

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Územní systémy ekologické stability krajiny

**Vlastníci a uživatelé pozemků tvořících základ
ÚSES jsou povinni je chránit.**

**Vytváření ÚSES je veřejným zájmem, na kterém se
podílejí vlastníci pozemků, obce i stát.**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Územní systémy ekologické stability krajiny

K zajištění podmínek pro vytváření systému ekologické stability se v dohodě s vlastníkem pozemku uskuteční opatření, projekty a plány

Vyžaduje-li vytváření systému ekologické stability změnu v užívání pozemku, se kterou jeho vlastník nesouhlasí, nabídne mu pozemkový úřad výměnu jeho pozemku za jiný ve vlastnictví státu v přiměřené výměře a kvalitě, jako je původní pozemek, a to pokud možno v téže obci, ve které se nachází převážná část pozemku původního.

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Významné krajinné prvky

**Ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky
hodnotná část krajiny utvářející její typický
vzhled nebo přispívající k udržení její
stability**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Významné krajinné prvky

1. **VKP ze zákona**
lesy,
rašeliniště,
vodní toky,
rybníky,
jezera,
údolní nivy
2. **Registrované VKP** (např. mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy)

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Významné krajinné prvky

Ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utvářející její typický vzhled nebo přispívající k udržení její stability.

1. **VKP ze zákona**
lesy,
rašeliniště,
vodní toky,
rybníky,
jezera,
údolní nivy
2. **Registrované VKP**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Významné krajinné prvky

K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, je zapotřebí **závazné stanovisko orgánu ochrany přírody**.

Závazné stanovisko orgánu ochrany přírody ke schválení LHP a LHO, k odlesňování a zalesňování pozemků nad 0,5 ha a k výstavbě lesních cest a svážnic a lesních melioračních systémů.

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Obecná ochrana genofondu

A. Ochrana všech druhů rostlin a živočichů před

- **zničením,**
- **poškozováním,**
- **sběrem či odchytém,**

který vede nebo by mohl vést k ohrožení těchto druhů na bytí nebo k jejich degeneraci, k narušení rozmnožovacích schopností druhů, zániku populace druhů nebo zničení ekosystému, jehož jsou součástí

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Obecná ochrana genofondu

B. Záměrné rozšíření geograficky nepůvodního druhu rostliny či živočicha do krajiny a

Křížení a následné rozšiřování křížence rostlin či živočichů do krajiny

jen s povolením orgánu ochrany přírody.

To neplatí pro hospodaření podle LHP a LHO

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Ochrana dřevin rostoucích mimo les

Dřeviny (stromy a keře) rostoucí mimo pozemky určené k plnění funkcí lesa

- 1. Zákaz poškozování a ničení dřevin**
- 2. Vlastníci jsou povinni o dřeviny pečovat, zejména je ošetřovat a udržovat**
- 3. Ke kácení dřevin je nezbytné **povolení orgánu ochrany přírody****
- 4. Při výskytu nákazy dřevin epidemickými či jinými jejich vážnými chorobami může orgán ochrany přírody vlastníkům provedení nezbytných zásahů, včetně pokácení dřevin uložit svým rozhodnutím**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Ochrana dřevin rostoucích mimo les

Výjimky:

- 1. Kácení z pěstebních důvodů nebo k výkonu oprávnění podle zvláštních předpisů. Kácení musí být 15 dní předem oznámeno orgánu OP**
- 2. Kácení, je-li stavem dřevin zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu. Kácení musí být oznámeno 15 dní po jeho provedení orgánu OP**
- 3. Kácení v případech popsanych ve vyhlášce č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Oznámení o kácení

„Pokud je v ustanovení § 8 odst. 4 zák. ČNR 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, užito příslovce "bezprostředně", vztahuje se toto časové určení pouze k té jeho části, jež se dotýká "ohrožení života či zdraví", nikoliv již "hrozby škody značného rozsahu". Tato skutečnost vyplývá z jazykového výkladu citovaného ustanovení, přičemž i sloveso "hrozí-li" je časovým určením.“ **rozsudek KS v Hradci Králové ze dne 18.12.1998 č.j. 30 Ca 131/1998**

Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

Definice pojmů

- **„zapojený porost“**: soubor dřevin, v němž se nadzemní části dřevin jednoho patra vzájemně dotýkají, prorůstají nebo překrývají, s výjimkou dřevin tvořících stromořadí, pokud obvod kmene jednotlivých dřevin měřený ve výšce 130 cm nad zemí nepřesahuje 80 cm; jestliže některá z dřevin v souboru přesahuje uvedené rozměry, posuzuje se vždy jako jednotlivá dřevina,

Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

Definice pojmů

- **„společenské funkce dřeviny“**: soubor funkcí dřeviny ovlivňujících životní prostředí člověka, jako je snižování prašnosti, tlumení hluku či zlepšování mikroklimatu; mezi společenské funkce patří také funkce estetická, včetně působení dřevin na krajinný ráz a ráz urbanizovaného prostředí,

Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

Definice pojmů

- „zahrada“ pozemek u bytového domu nebo u rodinného domu v zastavěném území obce, který je stavebně oplocený a nepřístupný veřejnosti

zastavěným územím ("intravilán") je území vymezené územním plánem nebo postupem podle stavebního zákona; nemá-li obec takto vymezené zastavěné území, je zastavěným územím zastavěná část obce vymezená k 1. září 1966 a vyznačená v mapách evidence nemovitostí (§ 2 odst. 1 písm. d) zákona č, 183/2006 Sb., stavebního zákona)

Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

Definice pojmů

- „**stromořadí**“ souvislá řada nejméně deseti stromů s pravidelnými rozestupy; chybí-li v některém úseku souvislé řady nejméně deseti stromů některý strom, je i tento úsek považován za součást stromořadí; za stromořadí se nepovažují stromy rostoucí v ovocných sadech a plantážích dřevin

Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

Definice pojmů

- **„Nedovolený zásah do dřevin“:** všechny zásahy vyvolávající poškozování nebo ničení dřevin, které způsobí podstatné nebo trvalé snížení jejich ekologických nebo společenských funkcí nebo bezprostředně či následně způsobí jejich odumření
- **Výjimky:** zásahy prováděné za účelem zachování nebo zlepšení některé z funkcí dřeviny, v rámci péče o zvláště chráněný druh rostliny nebo živočicha anebo pokud jsou prováděny v souladu s plánem péče o zvláště chráněné území.

Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

Kácení bez povolení

- Dřeviny do 80 cm obvodu kmene v 1,3 m
- Zapojené porosty do 40 m²
- Dřeviny pěstované na pozemcích vedených v katastru nemovitostí ve způsobu využití jako plantáž dřevin
- Dřeviny rostoucí v zahradách

Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

Žádost o povolení ke kácení

- označení katastrálního území a parcely, stručný popis umístění dřevin a situační zákres,
- doložení vlastnického práva či nájemního nebo užívatelského vztahu žadatele k příslušným pozemkům, nelze-li je ověřit v katastru nemovitostí, včetně písemného souhlasu vlastníka pozemku s kácením, není-li žadatelem vlastník pozemku,
- specifikace dřevin, které mají být káceny, (zejména druhy dřevin, počet a obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí, popř. výměra kácené plochy s uvedením druhového zastoupení dřevin)
- zdůvodnění žádosti

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Povolení ke kácení

- Povolení lze vydat ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin
- Povolení se vydává ve správním řízení, na jeho vydání není právní nárok.
- Povolení ke kácení dřevin na silničních pozemcích může orgán ochrany přírody vydat jen po dohodě se silničním správním úřadem a povolení ke kácení dřevin u železničních drah může orgán ochrany přírody vydat jen po dohodě s drážním správním úřadem

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Povolení ke kácení

Kompenzace ekologické újmy v případě povolení ke kácení:

Náhradní výsadba s následnou péčí

Odvod do rozpočtu obce

Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

Oznámení o kácení

- Obsahové náležitosti oznámení jsou obdobou náležitostí žádosti o povolení ke kácení
- V případě oznámení kácení dřevin, jejichž stavem byl zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozila škoda značného rozsahu, je součástí oznámení doložení skutečností nasvědčujících tomu, že byly splněny podmínky pro tento postup

Vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení

Oznámení o kácení

„Pokud je v ustanovení § 8 odst. 4 zák. ČNR 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, užito příslovce "bezprostředně", vztahuje se toto časové určení pouze k té jeho části, jež se dotýká "ohrožení života či zdraví", nikoliv již "hrozby škody značného rozsahu". Tato skutečnost vyplývá z jazykového výkladu citovaného ustanovení, přičemž i sloveso "hrozí-li" je časovým určením.“ **rozsudek KS v Hradci Králové ze dne 18.12.1998 č.j. 30 Ca 131/1998**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Ochrana krajinného rázu

Krajinný ráz je přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti

1. K umístění a povolování staveb, jakož i jiných činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný **souhlas orgánu ochrany přírody**.
2. **Přírodní park** – stanoví se nařízením kraje k ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami. Může stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Zvláštní ochrana přírody

1. **Územní ochrana**
2. **Druhová ochrana**
3. **Památné stromy**
4. **NATURA 2000**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Územní ochrana – zvláště chráněná území

Zvláště chráněná území velkoplošná:

1. **Národní parky**
2. **Chráněné krajinné oblasti**

Zvláště chráněná území maloplošná

3. **Národní přírodní rezervace**
4. **Přírodní rezervace**
5. **Národní přírodní památky**
6. **Přírodní památky**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Územní ochrana – zvláště chráněná území

Na území ZCHÚ je provádění některých činností zcela zakázáno nebo je možné je provádět jen za určitých podmínek popř. jen se souhlasem orgánu ochrany přírody

Základní ochranné podmínky (zákon č. 114/1992 Sb.)

Bližší ochranné podmínky (předpis, kterým se příslušné ZCHÚ vyhláší)

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Národní parky

Rozsáhlá území, jedinečná v národním či mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam.

1. Vyhlášují se zákonem
2. Tři zóny odstupňované ochrany
3. Rada národního parku
4. Správa národního parku
5. Plán péče o národní park
6. Návštěvní řád
7. Základní ochranné podmínky
8. Bližší ochranné podmínky

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Chráněné krajinné oblasti

Rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení

1. Vyhlášují se nařízením vlády
2. Zpravidla čtyři, nejméně tři zóny odstupňované ochrany
3. Správa CHKO
4. Plán péče o CHKO
5. Základní ochranné podmínky
6. Bližší ochranné podmínky

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Národní přírodní rezervace

Menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v **národním či mezinárodním měřítku**

1. Vyhlášují se vyhláškou MŽP
2. Plán péče
3. Základní ochranné podmínky
4. Bližší ochranné podmínky

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Přírodní rezervace

Menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných **pro příslušnou geografickou oblast**

1. Vyhlášují se nařízením kraje
2. Plán péče
3. Základní ochranné podmínky
4. Bližší ochranné podmínky

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Národní přírodní památky

Přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s **národním nebo mezinárodním** ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk

1. Vyhláší se vyhláškou MŽP
2. Plán péče
3. Základní ochranné podmínky
4. Bližší ochranné podmínky

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Přírodní památky

Přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s **regionálním** ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk

1. Vyhlášují se nařízením kraje
2. Plán péče
3. Základní ochranné podmínky
4. Bližší ochranné podmínky

Zákon o ochraně přírody a krajiny

„Zákaz těžby dřeva v některých lokalitách národní přírodní rezervace, byl-li stanoven plánem péče a lesním hospodářským plánem v souladu se zákonem o lesích a zákonem o ochraně životního prostředí, představuje zákonné omezení hospodaření v lese zvláštního určení, s nímž je spojen nárok vlastníka na náhradu zvýšených nákladů, nikoli však na náhradu ušlého zisku za neprovedenou těžbu dřeva.“

(rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2009, sp. zn. 25 Cdo 193/2007)

Zákon o ochraně přírody a krajiny

„Zákonné omezení hospodaření ve veřejném nebo obecném zájmu na základě zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon) a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a z něho plynoucí odškodnění spočívající toliko v náhradě zvýšených nákladů, pokud z omezeného způsobu hospodaření v nich vzniknou (§ 36 odst. 3 lesního zákona), je v souladu se "spravedlivou rovnováhou" požadovanou článkem 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, který je třeba vykládat, stejně jako celou Úmluvu, takovým způsobem, aby byla zaručena konkrétní a skutečná práva, nikoli práva teoretická a zdánlivá. Omezení vlastnictví, mající na zřeteli tyto zásady, spojené s nárokem vlastníka toliko na náhradu zvýšených nákladů, není protiústavní.“ **(nález Ústavního soudu ze dne 26.4.2012 sp. zn. IV. ÚS 2005/09)**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Ochrana druhová

Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů

**vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí
některá ustanovení zákona České národní rady
č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Ochrana druhová

ZCH rostliny: Ochrana všech podzemních a nadzemních částí a všech vývojových stádií a biotopu. Je zakázáno je sbírat, trhat, vykopávat, poškozovat, ničit nebo jinak rušit ve vývoji.

ZCH živočichové: Ochrana všech vývojových stádií a biotopu. Je zakázáno škodlivě zasahovat do jejich přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrcovat. Není dovoleno sbírat, ničit, poškozovat či přemísťovat jejich vývojová stádia nebo jimi užívaná sídla.

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Ochrana druhová

Dělení zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů

Ohrožené

Silně ohrožené

Kriticky ohrožené

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Památné stromy

Mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí vyhlášené za památné rozhodnutím orgánu OP

Památné stromy je zakázáno poškozovat, ničit a rušit v přirozeném vývoji

Ochranné pásmo ($10 \times d_{1,3}$)

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000 na území ČR

- **vyhlášené evropsky významné lokality**
- **vymezené ptačí oblasti**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

Směrnice Rady č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků

- Ochrana všech druhů volně žijících ptáků
- **Specifická ochranná opatření pro druhy ptáků uvedené v Příloze I směrnice**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

Směrnice Rady č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

- **Zvláštní ochrana vymezených přírodních stanovišť a biotopů vymezených v Příloze I**
- **Zvláštní ochrana druhů živočichů a rostlin vymezených v Přílohách II a IV**
- **Soustava NATURA 2000**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

Transpozice směrnic :

- zákon č. 218/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

Transpozice směrnice Rady č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků

Obecná ochrana všech druhů ptáků

1. Posílení obecné ochrany v části druhé zákona č. 114/1992 Sb.

Specifická ochranná opatření pro druhy ptáků uvedených v příloze I

1. Ptačí oblasti
2. Vymezovány nařízením vlády
3. Nejsou zvláště chráněnými územími

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

Ptačí oblasti

- 41 ptačích oblastí
- ve vyhlášovacím nařízení vlády mohou být stanoveny činnosti, ke kterým je zapotřebí souhlas orgánu ochrany přírody
- o způsobu hospodaření v ptačích oblastech lze s vlastníkem či nájemcem uzavřít smlouvu

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

Transpozice směrnice Rady č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

1. Vyhlášení národního seznamu evropsky významných lokalit (přírodních stanoviště podle Přílohy I nebo stanoviště druhů podle Přílohy II a IV)

Nařízení vlády č. 132/2005 Sb., kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit

Doplněn nařízeními vlády č. 301/2007 Sb. a č. 371/2009 Sb.

Vznik předběžné ochrany EVL

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

Obsah předběžné ochrany EVL

- a) **Zákaz poškozování EVL**
- b) **Za poškozování EVL se nepovažuje řádné hospodaření prováděné v souladu s platnými právními předpisy nebo se smlouvou uzavřenou podle § 69 zákona**
- c) **Škodlivé zásahy lze provádět pouze na základě výjimky orgánu ochrany přírody**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

Transpozice směrnice Rady č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

2. Zařazení evropsky významných lokalit na evropský seznam (nařízení vlády)

sdělení č. 81/2008 Sb., o evropsky významných lokalitách, které byly zařazeny do evropského seznamu,

sdělení č. 2/2008 Sb., o evropsky významných lokalitách, které nebyly zařazeny do evropského seznamu

Zánik předběžné ochrany

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

Transpozice směrnice Rady č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

3. Zajištění ochrany EVL

- a) EVL, které jsou součástí ZCHÚ
- b) EVL, které dosud nejsou chráněny

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

**Zajištění ochrany EVL, které jsou součástí
ZCHÚ**

**Ochrana prostřednictvím základních a
bližších ochranných podmínek
existujících ZCHÚ**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

**Zajištění ochrany EVL, které nejsou
součástí ZCHÚ**

- 1. Obecný ochranný režim**
- 2. Vyhlášení ZCHÚ**
- 3. Smluvní ochrana**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000 **Obecný ochranný režim EVL**

- Evropsky významné lokality jsou chráněny před poškozováním a ničením.
- Využívají se pouze tak, aby nedošlo k závažnému nebo nevratnému poškození nebo ke zničení evropských stanovišť anebo stanovišť evropsky významných druhů vyžadujících územní ochranu tvořících jejich předmět ochrany a aby nebyla narušena jejich celistvost.

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

Obecný ochranný režim EVL

- K zásahům, které by mohly vést k takovým nežádoucím důsledkům, si musí ten, kdo tyto zásahy zamýšlí, předem opatřit souhlas orgánu ochrany přírody.
- Souhlas může udělit orgán ochrany přírody pouze v případě, že bude vyloučeno závažné nebo nevratné poškození přírodních stanovišť a biotopů druhů, k jejichž ochraně je EVL určena, ani nedojde k soustavnému nebo dlouhodobému vyrušování druhů, k jejichž ochraně je EVL určena, pokud by takové vyrušování mohlo být významné z hlediska účelu zákona.
- Souhrny doporučených opatření pro EVL.

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

Zajištění ochrany EVL, které nejsou součástí ZCHÚ

Vyhlášení ZCHÚ lze provést u těch EVL, u kterých to vláda stanoví nařízením a u nichž nepostačuje obecný ochranný režim.

Postup při vyhlásování ZCHÚ je standardní (§ 40 zákona)

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

Pravidla společná pro EVL a ptačí oblasti

Hodnocení vlivu koncepcí a záměrů na EVL a ptačí oblasti

- a) Oznámení koncepce nebo záměru
- b) Odůvodněné stanovisko
- c) Nelze-li vyloučit významný vliv, posouzení podle zákona č. 100/2001 Sb.

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

Pravidla společná pro EVL a ptačí oblasti

Pokud posouzení prokáže negativní vliv na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost EVL nebo ptačí oblasti a neexistuje variantní řešení bez negativního vlivu, lze schválit jen variantu s nejmenším možným negativním vlivem, a to pouze z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu a až po uložení a zajištění kompenzačních opatření nezbytných pro zajištění celkové soudržnosti soustavy ptačích oblastí a EVL.

Pro EVL určené k ochraně stanovišť a druhů z přílohy IV směrnice č. 92/43/EHS (prioritní stanoviště a druhy) jsou stanovena přísnější pravidla.

Zákon o ochraně přírody a krajiny

NATURA 2000

Pravidla společná pro EVL a ptačí oblasti

Pro posuzování vlivu LHP a LHO platí zvláštní pravidla zakotvená do § 4. odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb.

„V rámci řízení o vydání závazného stanoviska orgán ochrany přírody provede také hodnocení důsledků LHP a LHO pro EVL nebo ptačí oblasti. Orgán ochrany přírody nevydá souhlasné závazné stanovisko ke schválení lesních hospodářských plánů a protokolárnímu předání lesních hospodářských osnov, pokud by měly významný negativní vliv na příznivý stav předmětu ochrany evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti. V ostatních případech orgán ochrany přírody vydá souhlasné závazné stanovisko. Závazné stanovisko ke schválení lesních hospodářských plánů a protokolárnímu předání lesních hospodářských osnov nahrazuje odůvodněné stanovisko. Na postup hodnocení důsledků lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov se nepoužijí ustanovení zvláštních právních předpisů o posuzování vlivů na životní prostředí.“

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Smluvní ochrana

Typy:

- 1. Smlouvy nahrazující vyhlášení ZCHÚ
(smluvní ochrana v užším smyslu)**
- 2. Smlouvy o způsobu hospodaření
(smluvní ochrana v širším smyslu)**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Smluvní ochrana

Smlouvy nahrazující vyhlášení ZCHÚ

§ 39 zákona č. 114/1992 Sb.

- Smlouvou lze nahradit vyhlášení NPR, PR, NPP, PP a památného stromu či jiných území,
- Smluvní ochrana je zákonem mírně preferována,
- Vlastníci pozemků v EVL jsou po zařazení EVL na evropský seznam upozorněni na možnost smluvní ochrany

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Smluvní ochrana

Smlouvy nahrazující vyhlášení ZCHÚ

Smlouva musí podle zákona č. 114/1992 Sb. obsahovat:

- vymezení ochranných podmínek chráněného území,
- způsob péče o chráněné území

Ochrana zřízená na základě smlouvy je k pozemku vázána formou věcného břemene

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Smluvní ochrana Smlouvy o způsobu hospodaření

§ 68, odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.

„Písemnou dohodou lze upravit rovněž způsob hospodaření ve zvláště chráněných územích a ptačích oblastech.“

§ 45e, odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb.

„O způsobu hospodaření v ptačích oblastech je možno s vlastníkem nebo nájemcem pozemku uzavřít smlouvu“

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Orgány ochrany přírody

- a) **obecní úřady**
- b) **pověřené obecní úřady**
- c) **obecní úřady obcí s rozšířenou působností**
- d) **krajské úřady**
- e) **správy národních parků a chráněných krajinných oblastí**
- f) **Česká inspekce životního prostředí**
- g) **ministerstvo životního prostředí**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Delikty a sankce

- a) **Přestupky (pokuta do 100.000,- Kč)**
- b) **Jiné správní delikty (pokuta do 2.000.000,- Kč)**

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

§ 293 Poškození a ohrožení životního prostředí

Kdo úmyslně znečistí nebo jiným způsobem poškodí půdu, vodu, ovzduší, les nebo jinou složku životního prostředí tím, že poruší zákony o ochraně životního prostředí nebo jeho složek nebo zákony o ochraně a využívání přírodních zdrojů nebo zákony o chemických látkách nebo chemických přípravcích, na zvláště chráněném území, v evropsky významné lokalitě, v ptačí oblasti nebo ve vodním zdroji, u něhož je stanoveno ochranné pásmo, nebo na větším území mimo tyto lokality, a tím ohrozí společenstva nebo populace volně žijících živočichů nebo planě rostoucích rostlin, nebo kdo úmyslně takové poškození životního prostředí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

§ 294 Poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti

Kdo z nedbalosti znečistí nebo jiným způsobem poškodí půdu, vodu, ovzduší, les nebo jinou složku životního prostředí tím, že poruší zákony o ochraně životního prostředí nebo jeho složek nebo zákony o ochraně a využívání přírodních zdrojů nebo zákony o chemických látkách nebo chemických přípravcích, na zvláště chráněném území, v evropsky významné lokalitě, v ptačí oblasti, ve vodním zdroji, u něhož je stanoveno ochranné pásmo, nebo na větším území mimo tyto lokality, a tím ohrozí společenstva nebo populace volně žijících živočichů nebo planě rostoucích rostlin, nebo kdo z nedbalosti takové poškození životního prostředí zvýší anebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců nebo zákazem činnosti.

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Některé zvláštní právní instituty

- a) **Odchytky od správního řízení (účastníci, lhůty pro rozhodnutí)**
- b) **Náhrada újmy (§ 58)**
- c) **Přístup do krajiny a jeho ochrana**

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Náhrada újmy

Pokud vlastníku zemědělské půdy nebo lesního pozemku nebo rybníka s chovem ryb nebo vodní drůbeže, nebo nájemci, který tyto pozemky oprávněně užívá, vznikne nebo trvá v důsledku omezení vyplývajících z části třetí až páté tohoto zákona včetně prováděcích právních předpisů nebo rozhodnutí vydaného na jejich základě a nebo z omezení vyplývajících z opatření v plánech systémů ekologické stability krajiny podle § 4 odst. 1 újma, **má nárok na její finanční náhradu**. Nárok na finanční náhradu náleží vlastníku zemědělské půdy nebo lesního pozemku nebo rybníka s chovem ryb nebo vodní drůbeže nebo nájemci, který tyto pozemky oprávněně užívá, též v případě, že mu vznikne nebo trvá újma v důsledku omezení vyplývajících z rozhodnutí, závazného stanoviska nebo souhlasu vydaného podle tohoto zákona.

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Náhrada újmy

Nárok na finanční náhradu trvá i v případě převodu nebo přechodu vlastnického práva nebo práva nájmu.

Nárok na finanční náhradu zaniká, pokud uplatnění nároku nebylo příslušnému orgánu ochrany přírody doručeno do 3 měsíců od skončení kalendářního roku, v němž újma vznikla nebo trvala.

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Náhrada újmy

Vyhláška č. 432/2005 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením zemědělského hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku

Vyhláška č. 335/2006 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením lesního hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku

Děkuji Vám za pozornost !

Martin Flora

Mendelova univerzita v Brně
Fakulta lesnická a dřevařská

